

AIŠKINAMASIS RAŠTAS

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS MIŠKŲ ĮSTATYMO NR. I-671 1, 2, 3, 4, 11, 15 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO, ĮSTATYMO PAPILDYMO 10² IR 15¹ STRAIPSNIAIS IR ĮSTATYMO PAPILDYMO PRIEDU ĮSTATYMO PROJEKTO (TOLIAU – ĮSTATYMO PROJEKTAS)

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai

Įstatymo projektas parengtas įgyvendinant Septynioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Seimo 2016 m. gruodžio 13 d. nutarimu Nr. XIII-82 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“, 91.12 papunktyje numatytą priemonę dėl tolygaus plynųjų kirtimų apimties ir vienaamžių bei vienaarūšių medynų plotų mažinimo. Taip pat atsižvelgiant į pastaruoju metu Lietuvoje (ir aplinkinėse ES valstybėse) ryškėjančią visuomenės nepritarimo plyniesiems miško kirtimams tendenciją ir į tai, kad vien papildomais uždraudimais ir apribojimais paremtas reglamentavimas gali reikšti nepamatuotus ekonominius ir socialinius praradimus mediena paremtai pramonei, energetikai, šalies biudžetui ir Lietuvos visuomenei.

Įstatymo projekto tikslai - siekti mažesnio plynųjų miško kirtimų kiekio, šiuos kirtimus ar jų plotus pirmiausia ribojant biologinės įvairovės požiūriu vertingiausiuose miškuose, ypač esančiuose saugomose teritorijose; siekti išlaikyti kuo optimalesnį sukauptos medienos ir jos prieaugio panaudojimą nenustatant perteklinių apribojimų likusiuose šalies miškuose ir sudarant prielaidas juose racionaliui miško išteklių naudojimui; leisti paversti miško žemę kitomis naudmenomis tais atvejais, kai tai būtina siekiant atkurti Europos Bendrijos svarbos natūralias atviro tipo buveines saugomose teritorijose ir siekiant geriau tvarkyti kultūros paveldo objektus.

Įstatymo projektu taip pat siekiama nustatyti kompensavimo privačių miškų savininkams už nustatytus veiklos apribojimus miškuose, esančiuose ne saugomose teritorijose, tvarką, kadangi šiuo metu galiojantys teisės aktai (Saugomų teritorijų įstatymas) numato kompensacijas tik už saugomose teritorijose numatytus veiklos apribojimus.

Įstatymo projektu siekiama užtikrinti tinkamą Lietuvos Respublikos paslaugų įstatymo ir 1999 m. gruodžio 22 d. Europos Tarybos direktyvos 1999/105/EB dėl prekybos miško dauginamąja medžiaga (OL 2004 m. Specialusis leidimas, 3 skyrius, 28 tomas, p. 148) (toliau – Direktyva) įgyvendinimą. Lietuvos Respublikos paslaugų įstatymo 5 straipsnyje nurodyta, kad leidimų išdavimo, jų galiojimo sustabdymo, galiojimo sustabdymo panaikinimo esminiai reikalavimai turi būti nustatomi įstatymais ir šio įstatymo 4 straipsnyje nurodytais principais. Dėl to keičiamas Lietuvos Respublikos miškų įstatymo 15 straipsnis „Miško atkūrimas ir įveisimas“, reglamentuojantis miško dauginamosios medžiagos kilmės ir prekybos, kokybės ir miško atkūrimo ir įveisimo reikalavimus. Jis papildomas iki šiol Lietuvos Respublikos miškų įstatymo poįstatyminiame teisės akte – Leidimų įvežti ir naudoti miško dauginamąją medžiagą miškui želdinti išdavimo tvarkos apraše, patvirtintame Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2004 m. gruodžio 14 d. įsakymu Nr. D1-641 „Dėl Leidimų įvežti ir naudoti miško dauginamąją medžiagą miškui želdinti išdavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, nustatytais reikalavimais, kai miškas želdinamas ne iš vietinio miško medžių kilmės rajono kilusia miško dauginamąja medžiaga arba ne tose teritorijose, kuriose ją galima platinti. Šie Leidimai neregamentuoja ūkinės veiklos, tačiau nustato reikalavimus, kai norima prekiauti arba želdinti mišką nevietinės kilmės miško dauginamąja medžiaga, neprisitaikiusia prie vietos ekologinių sąlygų. Atsižvelgiant į Direktyvos 6 straipsnio 4 dalies reikalavimus, kuriais remiantis valstybės narės turi nustatyti, kad miško dauginamosios medžiagos tiekėjai būtų oficialiai registruoti, Įstatymo projektas papildomas nauju 15¹ straipsniu „Miško dauginamosios medžiagos tiekėjų veiklos reglamentavimas“. Jame nustatomi reikalavimai miško dauginamosios medžiagos prekyba besiverčiantiems asmenims, teisė vykdyti šią veiklą, šios veiklos ribojimo sąlygos ir kt., atsižvelgiant į Licencijavimo pagrindų aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. liepos 18 d. nutarimu Nr. 937 „Dėl Licencijavimo pagrindų aprašo patvirtinimo“, nuostatas. Šiuo metu miško dauginamosios medžiagos tiekėjai registruojami vadovaujantis Miško dauginamosios medžiagos tiekėjų sąrašo sudarymo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2009 m. birželio 9 d. įsakymu Nr. D1-318 „Dėl Miško dauginamosios medžiagos tiekėjų sąrašo sudarymo tvarkos aprašo patvirtinimo“. Į Įstatymo projektą perkelti minėti reikalavimai, kurie anksčiau buvo nustatyti poįstatyminiame teisės akte, informacinių įpareigojimų turinys ir apimtis nesikeičia.

Įstatymo projektu taip pat siūloma įtvirtinti nuostatą, kad organizacijos, neturinčios juridinio asmens statuso, tačiau turinčios civilinį teisnumą, galėtų nuosavybės teise įsigyti mišką, nepriklausomai nuo to, kurioje valstybėje jos įsteigtos. Tokiu būdu nacionaliniai subjektai nebūtų diskriminuojami užsienio subjektų, atitinkančių europinės ir transatlantinės integracijos kriterijus, atžvilgiu ir turėtų tokias pačias sąlygas nuosavybės teisės į miškus įsigijimo srityje, kaip ir jie.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Įstatymo projekto iniciatorė – Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija.

Įstatymo projektą parengė Aplinkos ministerijos Gamtos apsaugos ir miškų politikos grupės vyriausiasis patarėjas Nerijus Kupstaitis, tel. 8 5 272 8289, el. p. nerijus.kupstaitis@am.lt, patarėjos Vilija Masaitienė, tel. 8 5 278 6565, el. p. vilija.masaitiene@am.lt ir Zita Bitvinskaitė, tel. 8 5 272 7813, el. p. zita.bitvinskaite@am.lt.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai

Šiuo metu Miškų įstatymo 3 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad IIA ir IIB miškų grupių miškuose gamtinės brandos nepasiekusiuose medynuose draudžiami atvejiniai pagrindiniai miško kirtimai. Pažymėtina, kad atvejinių pagrindinių miško kirtimų draudimas produktyviame medyno amžiuje IIB miškų grupėje riboja miškų atkūrimą tikslinėmis medžių rūšimis, produktyvaus medyno formavimą, biologinės įvairovės palaikymą ir stiprinimą.

Miškų įstatymo 3 straipsnio 4 dalyje nustatytas apribojimas III miškų grupės (apsauginiai miškai) medynuose plynųjų pagrindinių miško kirtimų biržės plotui - jis negali būti didesnis kaip 5 hektarai.

Miškų įstatymo 3 straipsnio 5 dalies 1 punkte nustatyta, kad IVA miškų grupės medynuose plynųjų pagrindinių miško kirtimų, išskyrus plynuosius sanitarinius miško kirtimus, biržės plotas negali būti didesnis kaip 8 ha.

Miškų įstatymo 4 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta, kad miškas nuosavybės teise gali priklausyti valstybei, fiziniams ir juridiniams asmenims bei užsienio valstybėse įsteigtoms organizacijoms, neturinčioms juridinio asmens statuso, tačiau turinčioms civilinį teisnumą pagal tų valstybių įstatymus. Taigi, pagal šią nuostatą nepagrįstai ribojama Lietuvos Respublikoje įsteigtų organizacijų teisė įsigyti nuosavybę ir jos yra diskriminuojamos išimtinai nacionaliniu pagrindu, t. y. dėl valstybės, kurioje yra įsteigtos. Dabartinis teisinis reglamentavimas pažeidžia nacionalinėje ir Europos Sąjungos teisėje įtvirtintą nediskriminavimo principą, kadangi susiaurina Lietuvoje įsikūrusių asmenų teises, lyginant su analogišku asmeniu, kuris yra įkurtas kitoje Europos Sąjungos valstybėje narėje ir veikia Lietuvos Respublikoje.

Šiuo metu Miškų įstatyme visiškai nėra aptariami kompensavimo už veiklos apribojimus miškuose klausimai. Kompensavimo už saugomose teritorijose nustatytus veiklos apribojimus tvarka yra nustatyta Saugomų teritorijų įstatyme, tačiau ji apima tik tuos atvejus, kai veiklos apribojimai nustatomi saugomų teritorijų miškuose. O yra atvejų, kai veiklos apribojimai nustatomi miškuose, juos priskiriant II ar III miškų grupei, tačiau pats miškas saugomai teritorijai nepriskiriamas (pvz., priešeroziniai miškai, laukų apsauginiai miškai ir kt.). Šiais atvejais jokio kompensavimo už veiklos apribojimus mechanizmo nėra.

Šiuo metu galiojantis teisinis reglamentavimas nenumato galimybės vykdyti dalies būtinų biologinės įvairovės apsaugos (gamtotvarkos) darbų miško žemėje. Tokių probleminių darbų kategorijai priskirtini praeityje buvusių atvirų gamtinių buveinių grupių (tokių kaip pelkės, kopos, miško laukymės ir aikštelės), tačiau pastaraisiais metais dėl natūralių gamtinių procesų arba dėl ūkinės veiklos nevykdymo apaugusių sumedėjusia augalija ir apskaitytų mišku, tvarkymo darbai. Daugeliu atvejų tokių plotų tvarkymo poreikis yra atkurti buvusių atvirų buveinių tipus – tai yra pašalinti (iškirsti) medyną ir pakeisti miško žemės naudmenas į kitas ne miško žemės naudmenas, dažnu atveju tokias kaip pelkė, smėlynai, pieva, ganykla ir pan. Poreikis vykdyti tokio pobūdžio biologinės įvairovės (gamtotvarkos) darbus yra įtvirtintas 2009 m. lapkričio 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2009/147/EB dėl laukinių paukščių apsaugos (kodifikuota redakcija) (OL 2010 L 20) su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2013 m. gegužės 13 d. Tarybos direktyva 2013/17/ES (OL 2013), ir 1992 m. gegužės 21 d. Tarybos direktyvoje 92/43/EEB dėl natūralių buveinių ir laukinės faunos bei floros apsaugos (OL 2004 m. specialusis leidimas) su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2013 m. gegužės 13 d. Tarybos direktyva 2013/17/ES (OL 2013). Minėtų direktyvų pagrindinis tikslas - užtikrinti palankią rūšių ir buveinių apsaugos būklę. Buveinių atkūrimo poreikis yra numatytas Europos Komisijos patvirtintoje ES biologinės įvairovės apsaugos

strategijoje iki 2020, Lietuvos Respublikos Seimo patvirtintoje Nacionalinėje aplinkos apsaugos strategijoje, Lietuvos Respublikos aplinkos ministro patvirtintame Kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės išsaugojimo 2015–2020 metų veiksmų plane.

Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatyme nustatyta, kad kultūros paveldo objektai gali būti ir miško plotuose. Tačiau pasitaiko atvejų, kai nekilnojamojo kultūros paveldo žemės sklypuose augantys miškai (medžiai) kelia grėsmę kultūros paveldo objekto išsaugojimui ir miškai (medžiai) tampa nesuderinami su kultūros paveldo objekto išsaugojimu. Tačiau Miškų įstatymo 11 straipsnyje, kuriame nustatyti miško žemės pavertimo kitomis naudmenomis išimtiniai atvejai, nėra numatytos galimybės miško žemę paversti kitomis naudmenomis kultūros paveldo objektų išsaugojimui ir tvarkymui.

Miško dauginamosios medžiagos tiekėjų įtraukimas į Miško dauginamosios medžiagos tiekėjų sąrašą ir Leidimų įvežti ir naudoti miško dauginamąją medžiagą miškui želdinti išdavimo tvarka reglamentuota poįstatyminiuose teisės aktuose. Lietuvos Respublikos miškų įstatymo 15 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad „miškas turi būti atkurtas ir įveistas miško sodmenimis, kurių kilmė ir kokybė atitinka Aplinkos ministerijos tvirtinamų Miško dauginamosios medžiagos nuostatų reikalavimus“. Miško dauginamosios medžiagos nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2003 m. spalio 29 d. įsakymu Nr. 521 „Dėl Miško dauginamosios medžiagos nuostatų patvirtinimo“, 4 punkte nustatyta, kad „miško dauginamosios medžiagos tiekėjai turi būti įtraukti į Miško dauginamosios medžiagos tiekėjų sąrašą Miško dauginamosios medžiagos tiekėjų sąrašo sudarymo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2009 m. birželio 9 d. įsakymu Nr. D1-318, nustatyta tvarka“. Miško dauginamosios medžiagos nuostatų 25.3 papunktyje nustatyta, kad „iš šalies tolimesnių nei nustatyta 25.1 papunktyje teritorijų ir kitų Europos Sąjungos šalių miško dauginamąją medžiagą leidžiama įvežti ir naudoti tik gavus Tarnybos leidimą“. Leidimai išduodami vadovaujantis Leidimų įvežti ir naudoti miško dauginamąją medžiagą miškui želdinti išdavimo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2004 m. gruodžio 14 d. įsakymu Nr. D1-641 „Dėl Leidimų įvežti ir naudoti miško dauginamąją medžiagą miškui želdinti išdavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Keičiamas Miškų įstatymo 3 straipsnio 3 dalies 1 punktas ir papildomi, išgryninami IIA miškų grupės ūkininkavimo tikslai. Numatoma, kad ekosistemų apsaugos miškuose ūkininkavimo tikslas – išsaugoti, formuoti, neintensyviai naudoti arba atkurti biologinės įvairovės išsaugojimo paslaugas teikiančias miško ekosistemas su įvairiaamžiais medynais. Taip pat numatoma, kad atvejiniai pagrindiniai miško kirtimai IIA miškų grupėje draudžiami ir gamtinę brandą pasiekusiuose medynuose. Tokiu būdu sudaromos prielaidos plačiau taikyti atrankinius pagrindinius miško kirtimus, nelaukiant medynų gamtinės brandos, taip sudarant geresnes sąlygas šios miškų grupės paskirtį ir tikslus atitinkančių įvairiaamžių ir įvairiarūšių medynų formavimui.

Keičiamas Miškų įstatymo 3 straipsnio 3 dalies 2 punktas, kuriame numatyta IIB miškų grupės medynuose pagrindinius atvejinius miško kirtimus leisti vykdyti ir gamtinės brandos nepasiekusiuose medynuose. Tokiu būdu siekiama rekreaciniuose miškuose geriau įgyvendinti šios miškų grupės ūkininkavimo tikslus – formuoti ir išsaugoti rekreacinę miško aplinką.

Keičiama Miškų įstatymo 3 straipsnio 4 dalis ir numatoma, kad III miškų grupės (apsauginiai miškai) medynuose plynųjų pagrindinių miško kirtimų biržės plotas sumažinamas nuo 5 iki 3 hektarų, o regioniniuose parkuose ir draustiniuose – iki 1 hektaro. Atvejinių pagrindinių miško kirtimų biržės plotas valstybiniuose parkuose (nacionaliniuose ir regioniniuose) ir draustiniuose negali būti didesnis kaip 3 hektarai. Taip sudaromos prielaidos formuoti geriau apsaugines funkcijas atliekančius medynus, kartu užtikrinamos sąlygos šviesiamėgių medžių rūšių medynų atkūrimui, atliepiama ryškėjanti visuomenės lūkesčių dėl plynųjų miško kirtimų mažinimo tendencija.

Miškų įstatymo 3 straipsnio 5 dalies 1 punkte numatoma, kad IVA miškų grupėje plynųjų pagrindinių miško kirtimų biržės plotas regioniniuose parkuose negali būti didesnis kaip 1 hektaras. Atvejinių pagrindinių miško kirtimų biržės plotas valstybiniuose parkuose (nacionaliniuose ir regioniniuose) negali būti didesnis kaip 6 hektarai. Šiais pakeitimais taip pat atliepiama ryškėjanti visuomenės lūkesčių dėl plynųjų miško kirtimų mažinimo tendencija, kartu sudarant prielaidas šviesiamėgių medžių rūšių medynų atkūrimui.

Keičiama Miškų įstatymo 4 straipsnio 1 dalis ir numatoma įtvirtinti nuostatą, kad organizacijos, neturinčios juridinio asmens statuso, tačiau turinčios civilinį teisingumą, galėtų nuosavybės teise įsigyti mišką, nepriklausomai nuo to, kurioje valstybėje tokios organizacijos įsteigtos. Tokiu būdu nacionaliniai subjektai nebūtų diskriminuojami užsienio subjektų, atitinkančių europinės ir transatlantinės integracijos kriterijus, atžvilgiu ir turėtų tokias pačias sąlygas nuosavybės teisės į miškus įsigijimo srityje, kaip ir jie.

Miškų įstatymas papildomas 10² straipsniu, reglamentuojančiu kompensacijas už ne saugomose teritorijose esančioje miško žemėje nustatytus veiklos apribojimus. Nustatyta, kad už miško žemėje nustatytus veiklos apribojimus išmokamos vienkartinės arba kasmetinės kompensacijos sąsajoje su miškų grupės pakeitimu. Kompensacijos mokamos iš valstybės biudžeto lėšų, skirtų bendrosioms miškų ūkio reikmėms ir gamtotvarkos priemonėms miškuose finansuoti. Šiuo pakeitimu užtikrinamas lygiateisiškumo principas, kai už nustatytus ūkinės veiklos apribojimus kompensuojama ir tiems miško savininkams, kurių valdos nėra saugomose teritorijose. Kompensacijos už saugomose teritorijose esančiuose miškuose nustatytus veiklos apribojimus išmokamos Saugomų teritorijų įstatymo nustatyta tvarka.

Miškų įstatymo 11 straipsnio 1 dalis papildoma nauju 10 punktu, numatančiu papildomą išimtinį atvejį, kada miško žemė gali būti paverčiama kitomis naudmenomis – Europos Bendrijos svarbos natūralių buveinių tipams ir saugomų rūšių buveinėms atkurti saugomose teritorijose, ir nauju 11 punktu, numatančiu papildomą išimtinį atvejį, kada miško žemė gali būti paverčiama kitomis naudmenomis – kultūros paveldo objektams tvarkyti (kai jų sklypuose esantys miškai nesuderinami su kultūros paveldo objektų išsaugojimu). Miškų įstatymo 11 straipsnio 2 dalimi plečiami atvejai, kada taikytina miško žemės naudmenų pavertimo galimybė atkuriant Europos Bendrijos svarbos natūralių buveinių tipus ir saugomų rūšių buveines, ir tvarkant kultūros paveldo objektus. Miškų įstatymo 11 straipsnio 3 dalyje numatoma reglamentuoti miško žemės naudmenų pavertimo galimybę atkuriant Europos Bendrijos svarbos natūralių buveinių tipus ir saugomų rūšių buveines, tvarkant kultūros paveldo objektus valstybiniuose parkuose, draustiniuose, biosferos rezervatuose ir biosferos poligonuose. Miškų įstatymo 11 straipsnio 8 dalyje numatoma išimtis dėl prievolės mokėti piniginę kompensaciją vykdant miško žemės naudmenų pavertimo darbus atkuriant Europos Bendrijos svarbos natūralių buveinių tipus ir saugomų rūšių buveines ir tvarkant kultūros paveldo objektus valstybinėje miško žemėje. Šios išimties poreikis grindžiamas argumentais, kad Europos Bendrijos svarbos natūralių buveinių ir saugomų rūšių buveinių atkūrimas yra nuostolingas ekonomine prasme, taip pat argumentu, kad tokiu būdu atkuriamos praeityje egzistavusios palankios Europos Bendrijos svarbos natūralių buveinių tipų ir saugomų rūšių buveinių aplinkos sąlygos. Kultūros paveldo objektų išsaugojimas ir atkūrimas – svarbus viešasis interesas, ir taip pat negali būti siejamas su ekonomine veikla.

Miškų įstatymo 15 straipsnis papildomas reikalavimais, susijusiais su miško dauginamosios medžiagos prekyba, Leidimų naudoti miško dauginamąją medžiagą išdavimo tvarka ir papildomas nauju 15¹ straipsniu „Miško dauginamosios medžiagos tiekėjų veiklos reglamentavimas“, kurie perkelti iš dabar galiojančių poįstatyminių teisės aktų – Miško dauginamosios medžiagos nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2003 m. spalio 29 d. įsakymu Nr. 521 „Dėl Miško dauginamosios medžiagos nuostatų patvirtinimo“, Leidimų įvežti ir naudoti miško dauginamąją medžiagą miškui želdinti išdavimo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2004 m. gruodžio 14 d. įsakymu Nr. D1-641 „Dėl Leidimų įvežti ir naudoti miško dauginamąją medžiagą miškui želdinti išdavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, ir Miško dauginamosios medžiagos tiekėjų sąrašo sudarymo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2009 m. birželio 9 d. įsakymu Nr. D1-318 „Dėl Miško dauginamosios medžiagos tiekėjų sąrašo sudarymo tvarkos aprašo patvirtinimo“, patvirtintų siekiant įgyvendinti Direktyvos preambulės 12, 24 punktų, 9 straipsnio 1 ir 2 punktų, 6 straipsnio 4 punkto ir kitų straipsnių nuostatas ir reikalavimus. Reglamentuotos Leidimų naudoti miško dauginamąją medžiagą išdavimo ir miško dauginamosios medžiagos tiekėjų registravimo sąlygos ir tvarka. Direktyva įpareigoja Europos Sąjungos šalis užtikrinti, kad parduoti skirta arba į rinką tiekiamą miško dauginamoji medžiaga būtų ne tik nustatytos fenotipinės ir genetinės kokybės, bet ir tinkamai identifikuojama nuo jos rinkimo iki pristatymo galutiniam vartotojui. Leidimai naudoti miško dauginamąją medžiagą iš tolimesnių, nei leidžiama remiantis tyrimais, teritorijų ar kilmės rajonų išduodami tik miško dauginamosios medžiagos perkėlimą pagrindžiant atliktų mokslinių ir selekcinų tyrimų rezultatais. Tuo siekiama užkirsti kelią, kad naudojant miško dauginamąją medžiagą, gautą iš neprisitaikiusių prie vietinių sąlygų medžių rūšių

populiacijų, dėl jų specifinių fenotipinių ir genetinių savybių nebūtų daromas neigiamas poveikis teritorijos, į kurią ketinama įvežti, miškams, aplinkai, genetiniams ištekliams ir biologinei įvairovei.

Direktyvos 6 straipsnio 4 punkte nustatyta, kad miško dauginamosios medžiagos tiekėjai turi būti oficialiai registruoti. Direktyvos 28 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad Europos Sąjungos valstybės narės turi priimti įstatymus ir kitus teisės aktus, įgyvendinančius šią Direktyvos nuostatą, todėl Miškų įstatymas papildomas nauju 15¹ straipsniu, kuriame reglamentuojama miško dauginamosios medžiagos tiekėjų veikla, teisės ir pareigos. Jame nustatyta, kad miško dauginamosios medžiagos tiekėjai, pakartotinai pažeidę Miško dauginamosios medžiagos nuostatų reikalavimus, susijusius su prekyba miško dauginamąja medžiaga, jos laikymo sąlygomis, kilme ir kokybe, pakartotinai į Miško dauginamosios medžiagos tiekėjų sąrašą galėtų būti įtraukiami tik po vienerių metų: ši drausminanti priemonė bent dviem želdinimo sezonams sustabdytų jų veiklą.

Iš esamo Miškų įstatymo 15 straipsnio 4 dalies išbraukiama nuostata, kad „neteisėtai iškirstas miškas turi būti atkurtas ne vėliau kaip per vienus metus nuo neteisėtų kirtimų fakto nustatymo“ dėl to, kad praktiškai to padaryti neįmanoma – nustačius neteisėtų kirtimų faktą per metus ne visada susidaro palankios sąlygos miškui atkurti, nes miško atkūrimo darbus trukdo jų sezoniškumas (ankstyvas pavasaris arba vėlyvas ruduo). Jei metų sezonas ir būtų palankus, bet miškui atkurti reikėtų taikyti želimo arba mišrųjį atkūrimo būdą (želdinimą ir želimą), per metus šiuo atveju būtų neįmanoma pasiekti atitinkamų želdinių ir želinių parametrų (per trumpas laikas savaiminukams atsirasti, per mažas želdinių tankis, galimi miško kenkėjų – straubliukų pažeidimai šviežiose kirtavietėse ir pan.), kad miškas atitiktų aplinkos ministro tvirtinamų Miško atkūrimo ir įveisimo nuostatų reikalavimus. Todėl miško atkūrimo terminai ir reikalavimai turi būti vienodi bet koku atveju, nepriklausomai nuo kirtavietės atsiradimo priežasčių.

Keičiama galiojanti Miškų įstatymo 15 straipsnio 5 dalies nuostata, kad miško želdiniai ir želiniai, nepriklausomai nuo jų rūšinės sudėties (spygliuočiai arba lapuočiai), turi susiformuoti kaip jaunuolynas ne šeštaisiais metais (minkštųjų lapuočių) arba aštuntaisiais metais (spygliuočių ir kietųjų lapuočių), bet iki septynerių metų, nepriklausomai nuo medžių rūšies. Ilgametė praktika parodė, kad želdinių arba želinių kokybės rodiklius, nepriklausomai nuo medžių rūšies, galima pasiekti per septynerius metus. Be to, dabar daugiausia veisiami ar atkuriami mišrūs spygliuočių, kietųjų lapuočių ar minkštųjų lapuočių želdiniai ir želiniai, kurių kokybė pagal aplinkos ministro tvirtinamų Miško atkūrimo ir įveisimo nuostatų reikalavimus dabar vertinama vienu metu – septintaisiais metais po miško atkūrimo ar įveisimo. Vertinimo metu jie pasiekia kokybės rodiklius ir gali būti priskiriami jaunuolynams.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Priėmus Įstatymo projektu siūlomus 3 straipsnio pakeitimus bus sudarytos sąlygos labiau funkcinę paskirtį atitinkančiam miškininkavimui atskirų miškų grupių miškuose. Atsižvelgiant į miškų apsaugos viešąjį interesą, Konstitucijoje įtvirtintą natūralios gamtinės aplinkos apsaugos nuostatą, numatomi tam tikri ūkinės veiklos apribojimai atskirų grupių miškuose, esančiuose saugomose teritorijose, tačiau taip pat siekiama nenustatyti perteklinių apribojimų ne saugomose teritorijose esančiuose miškuose ir sudaryti prielaidas juose racionaliam miško išteklių naudojimui siekiant išlaikyti kuo optimaliausią sukauptos medienos ir jos prieaugio panaudojimą.

Priėmus Įstatymo projektu siūlomus 4 straipsnio 1 dalies pakeitimus, nacionaliniai subjektai nebebus diskriminuojami užsienio subjektų, atitinkančių europinės ir transatlantinės integracijos kriterijus, atžvilgiu ir turės tokias pačias sąlygas nuosavybės teisės į miškus įsigijimo srityje, kaip ir jie. Nediskriminuojant organizacijų pagal įsteigimo valstybę, būtų skatinamas jų steigimas Lietuvos Respublikoje, o tai sąlygotų didesnes biudžeto pajamas.

Priėmus Įstatymo projektu siūlomą papildymą 10² straipsniu ir nustačius kompensavimo už ūkinės veiklos apribojimus ne saugomose teritorijose esančiuose privačiuose miškuose mechanizmą, bus sudarytos galimybės šių miškų savininkams gauti tiesioginę naudą iš savo turimų miškų ir tais atvejais, kai veikla apribota. Tai pagerins privačių miškų sektoriaus būklę, miško savininkų pasitikėjimą valstybe. Kadangi ne saugomose teritorijose taikomų kompensuojamų ūkinės veiklos apribojimų apimtis nebus didelė, numatoma, kad kompensavimui reikalingos lėšos nebus reikšmingos valstybės biudžeto Bendrųjų

miškų ūkio reikmių finansavimo programos apimtyje (preliminariiai iki 100 tūkst. eurų kasmet arba iki 1 proc. minėtos programos apimties).

Priėmus Įstatymo projektu siūlomus 11 straipsnio pakeitimus, bus sudarytos prielaidos atkurti Europos Bendrijos svarbos natūralias buveines ir saugomų rūšių buveines bei tinkamai tvarkyti kultūros paveldo objektus ir tai turės minimalų poveikį miškų plotų kaitai, tačiau kadangi bendras kasmet kitomis naudmenomis paverčiamos miško žemės plotas visais atvejais yra mažesnis nei tais metais naujai įveisiamo miško plotai, šalies miškingumo tai nesumažins.

Priėmus Įstatymo projektu siūlomus 15 straipsnio pakeitimus, bus sudarytos sąlygos subalansuotam miško naudojimui, pagerės atkuriamų ir įveisiamų miškų kokybė, bus tinkamai įgyvendinti Lietuvos Respublikos paslaugų įstatymo ir Europos Tarybos 1999/105/EB direktyvos reikalavimai. Tai turės teigiamos įtakos gamtos išteklių, įskaitant miškus, būklei.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Siūlomas teisinis reguliavimas kriminogeninei situacijai, korupcijai įtakos neturės.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Įstatymo įgyvendinimas verslo sąlygoms ir jo plėtrai esminės įtakos neturės.

Miško dauginamosios medžiagos tiekėjų sąrašo sudarymo ir Leidimų naudoti miško dauginamąją medžiagą išdavimo tvarkos reglamentavimo perkėlimas į Įstatymo projektą verslo sąlygoms ir plėtrai įtakos neturės, kadangi tai nėra naujos nuostatos – jos nustatytos aplinkos ministro patvirtintuose teisės aktuose dar 2003 m., Lietuvai stojant į Europos Sąjungą ir įgyvendinant Direktyvos nuostatas. Papildomų informacinių įpareigojimų miško dauginamosios medžiagos tiekėjams Įstatymo projekte nenustatyta.

8. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Siekiant inkorporuoti Įstatymo projektą į teisinę sistemą, priimti naujų įstatymų, galiojančių įstatymų keisti ar pripažinti netekusiais galios nereikės.

9. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas. Įstatymo projekte pateikti terminai „medžių rūšies kilmės rajonas“, „miško veisimas“, „miško dauginamoji medžiaga“, „prekyba miško dauginamąja medžiaga“, „miško dauginamosios medžiagos tiekėjas“ suderinti su Valstybine lietuvių kalbos komisija ir įtraukti į Lietuvos Respublikos terminų banką.

10. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

Įstatymo projekto nuostatos neprieštarauja Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis, Europos Sąjungos dokumentams.

11. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti

Priėmus Įstatymo projektą, reikės pakeisti šiuos Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimus ir Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymus:

1. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997 m. liepos 24 d. nutarimą Nr. 799 „Dėl Privačių miškų tvarkymo ir naudojimo nuostatų patvirtinimo“.

2. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 metų kovo 26 d. nutarimą Nr. 272 „Dėl Per penkerius metus neatkurtų privačių miškų atkūrimo miško savininkų lėšomis tvarkos aprašo patvirtinimo“.

3. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. gruodžio 3 d. nutarimą Nr. 1578 „Dėl Kompensacijų privataus miško savininkams už saugomose teritorijose nustatytus veiklos apribojimus apskaičiavimo ir išmokėjimo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

4. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2010 m. sausio 27 d. įsakymą Nr. D1-79 „Dėl Miško kirtimų taisyklių patvirtinimo“.

5. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2004 m. gruodžio 14 d. įsakymą Nr. D1-641 „Dėl Leidimų įvežti ir naudoti miško dauginamąją medžiagą miškui želdinti išdavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ su visais pakeitimais ir papildymais.

6. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2009 m. birželio 9 d. įsakymą Nr. D1-318 „Dėl Miško dauginamosios medžiagos tiekėjų sąrašo sudarymo tvarkos aprašo patvirtinimo“ su visais pakeitimais ir papildymais.

7. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2003 m. spalio 29 d. įsakymą „Dėl Miško dauginamosios medžiagos nuostatų patvirtinimo“.

12. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

Priėmus Įstatymo projektu siūlomą papildymą 10² straipsniu ir nustačius kompensavimo už ūkinės veiklos apribojimus ne saugomose teritorijose esančiuose privačiuose miškuose mechanizmą, ne saugomose teritorijose taikomų kompensuojamų ūkinės veiklos apribojimų apimtis nebus didelė. Numatoma, kad kompensuojama bus iš valstybės biudžeto lėšų, skirtų bendrosioms miškų ūkio reikmėms ir gamtotvarkos priemonėms miškuose finansuoti. Numatoma, kad jos sieks preliminariai iki 100 tūkst. eurų kasmet (arba iki 1 proc. valstybės biudžeto Bendrųjų miškų ūkio reikmių finansavimo programos apimties).

13. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Specialistų vertinimų ir išvadų negauta.

14. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis

Reikšminiai Įstatymo projekto žodžiai: „miškų apsauga“.

15. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.

Aplinkos viceministrė
Rasa Vaitkevičiūtė
2019-02-09